

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu i warunków przyznawania świadczeń przysługujących nauczycielom polskim skierowanym lub delegowanym do pracy za granicą jest wydawane na podstawie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 47 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia przewiduje:

- 1) zwiększenie wysokości ryczałtu dla nauczycieli polskich skierowanych lub delegowanych do pracy za granicą.

Obecnie, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 lipca 2018 r. w sprawie zakresu i warunków przyznawania świadczeń przysługujących nauczycielom polskim skierowanym lub delegowanym do pracy za granicą (Dz. U. poz. 1494, z późn. zm.), nauczycielom polskim skierowanym lub delegowanym do pracy za granicą w celu wspomagania nauczania języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej oraz innych przedmiotów nauczanych w języku polskim wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą oraz dzieci pracowników migrujących oraz w celu kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą, przysługuje ryczałt na pokrycie części kosztów utrzymania i zakwaterowania, a także na pokrycie kosztów składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, Fundusz Pracy oraz dobrowolne ubezpieczenie zdrowotne lub na pokrycie kosztów polisy ubezpieczenia zdrowotnego odpowiadającej zakresowi dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego, jeżeli nauczyciel został skierowany do państwa niebędącego państwem członkowskim Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym.

Określona obecnie w ww. rozporządzeniu wysokość ryczałtu dla nauczycieli skierowanych lub delegowanych do państw europejskich wynosi 285% dodatku zagranicznego bazowego dla państwa, do którego nauczyciel został skierowany lub delegowany, a dla nauczycieli skierowanych lub delegowanych do państw pozaeuropejskich – 300% dodatku zagranicznego bazowego dla państwa, do którego nauczyciel został skierowany lub delegowany, obliczonego zgodnie z przepisami w sprawie dodatku zagranicznego i świadczeń przysługujących członkom służby zagranicznej wykonującym obowiązki służbowe w placówce zagranicznej.

W roku szkolnym 2022/2023 r. Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą planuje skierowanie do pracy wśród Polonii i Polaków za granicą 105 nauczycieli (Argentyna – 1 nauczyciel, Armenia – 2 nauczycieli, Brazylia – 6 nauczycieli, Białoruś – 1 nauczyciel, Gruzja – 2 nauczycieli, Kazachstan – 19 nauczycieli, Łotwa – 17 nauczycieli, Mołdawia – 7 nauczycieli, Rumunia – 2 nauczycieli, Turcja – 1 nauczyciel, Ukraina – 46 nauczycieli, Uzbekistan – 1 nauczyciel).

Projekt rozporządzenia przewiduje podniesienie wysokości ryczału:

- 1) z 285% do 310% dodatku zagranicznego bazowego – dla nauczycieli polskich skierowanych lub delegowanych do państwa europejskiego;
- 2) z 300% do 350% dodatku zagranicznego bazowego – dla nauczycieli polskich skierowanych lub delegowanych do państwa pozaeuropejskiego.

Podniesienie wysokości ryczału dla nauczycieli skierowanych lub delegowanych do pracy za granicą urealni jego kwotę w stosunku do faktycznych kosztów utrzymania i zakwaterowania ponoszonych w związku z miejscem wykonywania pracy, wzmocni pozycję nauczycieli kierowanych lub delegowanych do pracy za granicą, zwiększy atrakcyjność pracy, ograniczy rezygnację nauczycieli obecnie kierowanych lub delegowanych do pracy za granicą oraz umożliwi skuteczniejszą rekrutację nowych nauczycieli. Od 2020 r. dodatkowym kosztem dla nauczycieli są koszty regulacji wewnętrznych związanych z pandemią (np. badań).

Podwyższona wysokość ryczału przewidziana w projekcie rozporządzenia będzie przysługiwała nauczycielom od dnia 1 września 2022 r.

- 2) wypłacanie ryczału nauczycielom skierowanym lub delegowanym do pracy za granicą, którzy ze względu na aktualną sytuację epidemiologiczną lub inne zdarzenie, które wystąpiło na danym terenie zagrażające zdrowiu uczniów prowadzą zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Projektowane rozporządzenie przewiduje, że nauczycielom skierowanym lub delegowanym do pracy za granicą, którzy ze względu na aktualną sytuację epidemiologiczną lub inne zdarzenie, które wystąpiło na danym terenie zagrażające zdrowiu uczniów, prowadzą zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość będzie przysługiwał ryczał analogiczny jak nauczycielom prowadzącym zajęcia stacjonarnie.

Obecnie, Ministerstwo Spraw Zagranicznych nie rekomenduje kierowania nauczycieli do pracy stacjonarnej w Ukrainie i w Naddniestrzu. Dynamika i zmienność warunków charakteryzujące konflikty zbrojne nie pozwalają jednoznacznie ocenić perspektyw bezpieczeństwa nawet w tych częściach Ukrainy, które nie zostały bezpośrednio dotknięte działaniami wojennymi. Stanowczo odradza się obywatelom Rzeczypospolitej Polskiej podróże na Ukrainę, a przebywającym tam obywatelom zaleca opuszczenie tego kraju, co wynika z jednoznacznej oceny kwestii bezpieczeństwa.

W tej sytuacji jedynym racjonalnym rozwiązaniem umożliwiającym polskim uczniom kontynuowanie nauki języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej oraz innych przedmiotów nauczanych w języku polskim jest prowadzenie przez nauczycieli zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (tzw. praca zdalna).

Podobna sytuacja występuje na obszarze okupowanego tzw. Naddniestrza. Ryzyko nagłej destabilizacji tego obszaru i nagłego pogorszenia się tam warunków bezpieczeństwa jest znaczące, stąd też Ministerstwo Spraw Zagranicznych sugeruje, aby i w tym przypadku nauczyciele kierowani do pracy z uczniami z tego regionu realizowali swoje zadania w formule pracy zdalnej.

Jednocześnie należy podkreślić utrzymujące się nadal zainteresowanie uczniów nauką języka polskiego pomimo toczących się działań wojennych i stanu zagrożenia na ww. obszarach. Dlatego też tym bardziej konieczne jest wprowadzenie rozwiązań wspierających prowadzenie nauki języka polskiego wśród uczniów na tych obszarach.

Nauczyciele skierowani lub delegowani do pracy za granicą w celu kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą oraz w celu wspomagania nauczania języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej i innych przedmiotów nauczanych w języku polskim wśród Polonii i Polaków oraz dzieci pracowników migrujących prowadzą zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w pełnym wymiarze czasu pracy i na zasadach określonych przez pracodawcę zagranicznego, szkołę prowadzoną przez organizację społeczną zarejestrowaną za granicą lub szkołę funkcjonującą w systemie oświaty innego państwa. W przypadku unormowania się sytuacji, ze względu na którą zajęcia odbywają się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, nauczyciele wrócą do miejsca skierowania lub delegowania i będą prowadzili zajęcia stacjonarnie.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, nauczyciele skierowani lub delegowani do pracy z uczniami za granicą otrzymują ryczałt na pokrycie części kosztów utrzymania i zakwaterowania, a także na pokrycie kosztów składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, Fundusz Pracy oraz dobrowolne ubezpieczenie zdrowotne lub pokrycie polisy ubezpieczenia zdrowotnego. Ryczałt jest najczęściej jedynym świadczeniem pieniężnym jakie otrzymuje nauczyciel skierowany lub delegowany do pracy za granicą i źródłem utrzymania niezależnie od tego czy nauczyciel przebywa w miejscu skierowania lub delegowania prowadząc zajęcia stacjonarnie, czy też prowadzi zajęcia z uczniami z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (w formule pracy zdalnej). Niewypłacanie nauczycielom ryczałtu spowodowałoby rezygnację nauczycieli z pracy za granicą ze względu na pozbawienie ich źródła utrzymania.

Projektowane rozporządzenie wejdzie w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia. Skrócony termin wejścia w życie rozporządzenia pozwoli na wdrożenie rozwiązań przewidzianych w projekcie rozporządzenia już od najbliższego roku szkolnego 2022/2023 tj. od dnia 1 września 2022 r. Urealnienie kwoty ryczałtu w stosunku do faktycznych kosztów utrzymania i zakwaterowania ponoszonych przez nauczycieli polskich skierowanych lub delegowanych do pracy za granicą ograniczy rezygnacje tych nauczycieli z pracy za granicą w ramach skierowania lub delegowania oraz zachęci nowych nauczycieli do podejmowania misji nauczania języka polskiego za granicą już od dnia 1 września 2022 r. Ponadto, wypłacanie ryczałtu nauczycielom, którzy ze względu na aktualną sytuację epidemiologiczną

lub inne zdarzenie zagrażające zdrowiu uczniów będą prowadziły zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość pozwoli na kontynuowanie zajęć z języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej oraz innych przedmiotów nauczanych w języku polskim w formule pracy zdalnej i ograniczy ewentualne rezygnacje nauczycieli z nauczania uczniów za granicą.

Projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Edukacji i Nauki, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248), oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.) i w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Projekt rozporządzenia nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie będzie miał wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Jednocześnie odnosząc się do § 12 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2016 r. poz. 283) należy stwierdzić, że projekt rozporządzenia uwzględnia regulacje, w stosunku do których nie ma możliwości, aby mogły być podjęte za pomocą alternatywnych środków.